

Harmincötödik díjátadás

2004. június 26.

Magyar Tudományos Akadémia, díszterem

Első díjazott

BERSZÁN LAJOS

iskolateremtő tevékenysége

MAGYAR ÖRÖKSÉG

Berszán Lajos egy reménytelen korban is, egy reménytelenül Szegény és kilátástalan helyzetbe taszított közösség gyermekeinek adott hitet, tudást, emberséget és önbecsülést. Amikor pedig a történelem fordulata nagyobb szabadságot adott, szinte a semmiből építette fel sok jó szándékú ember támogatásával Gyimesfelsőlokon az Árpád-házi Szent Erzsébet Katolikus Gimnáziumot, teljessé téve nevelési és oktatási művét az óvodától az érettségiig.

Berszán Lajos életútján azonban több volt a megpróbáltatás. Édesapját öt éves korában elvesztette. A zágoni elemi iskolától a gyulafehérvári Hittudományi Főiskoláig küzdelmes évek következtek. 1966-ban szentelte pappá Márton Áron, Erdély legendás püspöke. Áldásos papi működését többnyire a szegény, elhagyatott kis településeken végezte, majd Gyimesfelsőlokon húsz évig plébánosként. A diktatúra sötét éveiben a csángó magyarok szegény gyermekeit igyekezett támogatni, hogy tudásban, hitben, kultúrában gyarapodván emberségből kapjanak szép leckét. Ezekben az években biztonságát kockáztatva fogadta be a Magyarországról érkező látogatókat is.

A Berszán Lajos által kiépített iskolarendszer a gyimesi csángók, a moldvai csángók és sok székely fiatal számára ad ma biztos támaszt és hitet. A tudást, a kultúrát, - benne évszázados népi, magyar sajátos kultúrájukat - a jellemnevelést és a hitet adja nekik, ebben teljesíti ki önbecsülésüket is. Egy olyan világban, ahol a gazdagabb országok iskolái sokszor elemi fegyelmezetlenséggel, kulturálatlansággal, az ízléstelenség terjedésével, a jellemnevelés és mélyebb vallási értékek terén a teljes tudatlansággal küzdenek, a gyimesfelsőlóki gyermekek és fiatalok például szolgálhatnak. Amikor évekkel ezelőtt Berszán Lajos kis csapatával Gyimesfelsőlókról megérkezett pár napra Budapestre, szinte mindenütt felkapták az emberek

a fejüket: honnan jöttek ezek a szép népviseletű, fegyelmezetten és kedvesen viselkedő gyermekek és fiatalok. Megható volt számomra látni, ahogyan étkezés előtt összeszedetten imádkoztak, ahogyan tanítóik nevelgették ezeket az élénk, lelkes, mégis meghatóan fegyelmezett és figyelmes fiatalokat.

Azóta nagyot változott az élet Gyimesfelsőlokon., Az óvoda, a Domokos Pál Péter Általános Iskola és a Gimnázium a keretét adja a nevelési műnek, melynek különösen fontos eleme a Kollégium. A gimnáziumból-líceumból eddig három generáció távozott érettségi diplomával a kezében az Erdélyi egyetemekre, főiskolákra, szakképzési intézetekbe továbbtanulni. De az érettségi bizonyítvány önmagában nem tükrözi azt a hitbeli, kulturális és jellembeli többletet, amelyet ezek a fiatalok kaptak és magukban kimunkáltak.

A Morus Tamásról szóló híres film címe: egy ember az örökkévalóságnak. Néhány ilyen emberrel én is találkozhattam. Meggyőződésem, hogy Berszán Lajos ezek közé tartozik. Méltán jelzi ezt a Magyar Örökség-díj is. Az ő öröksége hetedízíglén folytatódik tanítványai és családjaik életében, lelkében. Adja Isten, hogy sokakat megérintsen ez a példa!

Roska Tamás

villamosmérnök, egyetemi tanár

Életrajz

Berszán Lajos (*1943. január 15., Zágon) katolikus plébános, igazgató, címzetes kanonok. 1966: Márton Áron püspök pappá szenteli. 1993. május: leteszik a *Sziklára épített ház* közösségi ház alapkövét. 1994. szeptember 5.: elindítja az Árpádházi Szent Erzsébet Római Katolikus Liceum működését Gyimesfelsőlokon.

